

[Indenrigsministeren.]

nu alle kender det for Provinsens Vedkommende.

I denne Forbindelse var det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt inde paa at fortælle, hvilke velsignelsesrige Virkninger med Hensyn til Byggeriet der netop i Odense var fremkommet ved Huslejelovens Ophør. Jeg maa nu sige, at det ikke er mig bekendt, at der er sket noget i Odense af særlig Karakter fremfor i andre Byer. Jeg har liggende for mig Oplysninger, der viser, at der i de sidste 7 Aar i Odense er opført 2 245 Lejligheder; i Aarhus er opført 3 383, det er i Forhold til Byens Størrelse det samme, i Aalborg er opført knap 1 700, det er ogsaa forholdsmæssigt omtrent det samme. Vil man endelig sammenligne med den By, hvor der har været Boligrestriktioner, med Hovedstadskommunerne, viser det sig, at der i den samme Periode her i Hovedstaden er opført mellem 34 000 og 35 000 Lejligheder, altsaa et Tal, der forholdsmæssigt er langt større end det Tal, det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt nævnte for Odenses Vedkommende.

Det ærede Medlem fremsatte den Oplysning, at Lejen nu var synkende i Odense i visse Bygninger. Mon Forholdet ikke skulde være dette, at det, det ærede Medlem her tænker paa, er det samme Forhold som det, vi kender her i København, og som vi kender praktisk talt i alle større Byer, at i visse Bygninger, der er opført i den dyre Tid, har man maattet sætte Lejen ned, har maattet foretage Afskrivninger eller har maattet foretage Hjælpeaktioner, der gjorde Nedsættelse mulig? Ellers er det ikke mig bekendt, at den almindelige Leje i Øjeblikket i Odense er synkende.

Det Spørgsmaal, vi nu for Københavns Vedkommende staar overfor, naar vi sammenligner med Provinsen, er netop, om der ikke er Mulighed for her i København at bevæge os ved Boliglovens Afvikling saaledes i Takt med den økonomiske Udvikling, at det pludselige Brud undgaas, de værste Misbrug, der gør Uret mod den enkelte og samfundsmæssigt gør stor Skade.

Jeg tillod mig i min Forelæggelsestale at pege paa, at alt i den nuværende økonomiske Tilstand, ogsaa i de særlig københavnske Forhold, efter min Mening opfordrer os til at prøve en saadan Fremgangsmaade. Jeg pegede paa, hvorledes vi i Øjeblikket endnu staar i en Prisfaldsperiode ledsaget af faldende Renter og stigende Obligationskurser, der, saafremt denne Linie

følges, vil afgive Mulighed for et lavere Byggeniveau. Vi staar i en Periode med stigende Krav hos Befolkningen om moderne Bekvemmeligheder i Lejlighederne, som, efterhaanden som de imødekommes, giver et rimeligt Grundlag for Lejestigning. Vi staar med en stigende Trang i Befolkningen til at flytte ud i frie Omgivelser, en Trang, som vil give sig Udslag i de kommende Aar i en Aflastning af store Befolkningmasser i denne By. Og Byggeriet er, som jeg har nævnt, endnu i stærkt Sving, der foregaar et Byggeri, der langt overstiger, hvad der svarer til den aarlige Befolkningstilvækst.

Jeg nævnte alt dette, som i de allernærmeste Aar kan ventes at paavirke Boligmarkedet her i København og derigennem efterhaanden hindre urimelige Lejekrav i de gamle Lejligheder.

Jeg siger: Taler da ikke al Fornuft for at lade disse Momenter komme til fuld Udfoldelse og Virkning og ikke netop paa dette Tidspunkt at give fri Bane for en Lejestigning, som ikke retmæssig lader sig begrunde, en Lejestigning, som Udviklingen af sig selv i Løbet af nogle faa Aar maaske vilde hindre, og som i Øjeblikket vil være yderst skadelig samfundsmæssigt set, fordi den kun kan fremskynde og forstærke den Krise, som man frygter vi staar overfor?

Jeg spørger i det hele taget: Til Glæde for hvem skal dette Gilde foranstaltes? Jeg tør hævde ikke til Glæde i det lange Løb for den almindelige sunde Besiddelse af de københavnske Ejendomme, nej, kun til Glæde for dem, der er Grundbesiddernes Hajer, som forstaar at omsætte den øjeblikkelige Chance i klingende Mønt, for derefter at lade dem, som sidder med Ejendommene, naar Omslaget kommer, sidde med Smerterne og lide Tabene, hvis ikke disse Tab oven i Købet bliver saa store og omfattende, at Krak og Sammenbrud rammer det hele Samfund som Følge deraf.

Friheden til at forlange for en Ting, hvad man vil, har nu en Gang sin Forudsætning i, at Markedet er frit, at der er Konkurrence. Men skaber man Frihed, hvor denne Betingelse ikke er til Stede, da er det ikke den retmæssige Besidders Interesser, man varetager, da støtter man kun norges Bestræbelser for at tilegne sig, hvad der tilkommer andre, og efter min Mening er intet saa sikkert som, at i det lange Løb vil det hævne sig samfundsmæssigt set.

Det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt knuste en stille Taare ved Tanken om den Tid, da disse skrækelige Boligrestriktioner indførtes, Krigstiden. Vi saa da Hundreder